

Ա

Արահի - բրոյա, մետաքսյա
վերնազգեստ
Ադաբսըզութ - անամոթություն
Ազա անիլ - ներել
Ազաբ - ամուրի
Աթարզ, ատարզ, անտարզ - այդ
տեսակ, այդպես
Ալահ վոքյիլ - Աստված վկա
Ալաջ - հնար, ճար
Ալիլ - կույր
Ալկտիր - տունկ
Ալոր - որկրամուկ
Ախսընգեր - ընկերակից,
շահակից
Ակախ, ագախ - արթուն
Ակախիլ - արթնանալ
Ակախցուցիլ - արթնացնել
Ակոլ - ավերակ, քանդված
Ահո անիլ - ուխտ անել, երդվել
Ադըլ - խելք, ուշք
Ադոթրան - արևելք
Ադու - իրոք
Ադու՛մ - մի քիչ
Ադուն - ցորեն
Աճեպ, անջեպ - 1. արդյոք,
2. զարմանալի
Ամագ - խնամք
Ամակդար - աշխատավոր,
խնամված
Ամբըրա - ամիրա
Ամի - հորեղբայր

Ամլա - այսպես
Ամլե - այսքան
Ամտլա - այդպիսի
Այա - ժամանակ
Այիր - ամոթ
Այլըխ - ամսական թոշակ
Այնե, աննե - ուղիղ, ճիշտ
Անգըռթ, անգուրթ, անգութ -
օջախ
Անդե - այնտեղ
Անեխուն - անհուն
Անեվանե - առանց պատճառի
Անթարուց - անթրոց
Անթիկա - թանկագին
Անճախ, անճահք, անջախ -
հազիվ
Անտարզ - տե՛ս աթարզ
Անցկուն, անծկուն, անցկուն,
անցկում - այդպես
Անու խալ/խալըվկեն - իր
կարծիքով
Աջկ բահիր չը պոնը - նախանձել
Աջալա - շտապ
Աջեբ - արդյոք
Աջեբնալ, աջեպնալ - զարմանալ
Առծըրիլ, անծըրիլ, հանծըրիլ -
արծակել
Առուսպը, անռուսպը - տե՛ս
օռոսպի
Ասլ - ցեղ
Ասկանտար - այսքան
Ասկուն - այդպես

³⁷ Բառերի բացատրությունը տրվում է հեքիաթներում նրանց իմաստային կիրառության համաձայն (Ծ. Կ.):

Ասքար - զինվոր, զորք
 Ավա էնիլ - շինել, կառուցել
 Ավահի - շինություն
 Ավան - շեն (բնակավայր)
 Ավար - ծայնարկություն է
 Ավարա - անպետք
 Ավլատ - զավակ, ժառանգ
 Ավճուրի - որսորդություն
 Ավտ էնիլ - վրեժ լուծել
 Ատաբով - պարկեշտ
 Ատաբսըզ - անամոթ
 Ատե - կղզի
 Արաբա - սայլ
 Արաղ - օղի
 Արճկան, արչկան - իլիկ
 Ացցը - աքացի
 Ափրախ - տղամ
 Աֆարըմ - ապրեն, կեցցեն
 Աֆիդ - աներևույթ ոգի

Բ

Բադան, պատան - պարիսպ
 Բազան - առևտուր
 Բազան էնիլ - սակարկել
 Բազըրկան - վաճառական
 Բազի - երբեմն, որոշ
 Բալա - առանց
 Բալադ չըլնիլ - ծանոթ չլինել
 Բալե, բալը - փորձանք, վտանգ,
 պատիժ
 Բալըղչի - ձկնորս
 Բալկո, բալքիմ, բալքը - թերևս
 Բախս - խոսք, զրույց
 Բահր - բաժին
 Բահրավիլ - հավաքել, ժողովել
 Բանդ - երգի քառյակ

Բանձըցիլ - գործածել
 Բաշլա - ծմերուկ
 Բաշլայիլ, բաշլիլ, պաշլայիլ,
 պալլայիլ - սկսել
 Բաշոկ, բաշոդ - բազե
 Բանադա, բանաուի - 1. անտեր,
 2. իզուր
 Բանոժ, պանոժ - արևոտ կողմ,
 տեղ
 Բաս - հերիք, բավական
 Բաս - խոսք ու զրույց
 Բաս բոնիլ - գրագ գալ
 Բասալ - իզուր
 Բար - հավասար
 Բարըշիլ - սակարկել
 Բոգյիլ, պըտըյիլ, պըթըյիլ -
 պայթել (քարկությունից)
 Բերախտ, պեպախտ -
 ապերախտ, երախտամոռ
 Բեդար - բուռ
 Բեկլիզ - կառավարական
 Բեհ - 1. շունչ, 2. ժամանակ, 3.
 կանխավճար
 Բեհաշ - ուշագնաց
 Բեհն ընցուցիլ - զբաղվել
 Բերգյիր, պերկիր - գրաստ
 Բերտեղ - յայլա
 Բեփարդություն -
 անպարկեշտություն
 Բըբըղկուն, բըղբըղկուն - գլզլան,
 բխլբխլացող
 Բըլավիլ, բլավիլ - բաժանել,
 տարածել, ցրել
 Բըլիլ - սրինգ
 Բըլիլվան - սրինգ նվագող
 Բընենավե, բընենավե, բենենավե -
 անպայման

Բըչախ, Բուչախ - դանակ
 Բըռըմ - մի քանի
 Բըռճիր - աշտարակներ
 Բըստա - համարձակ, վստահ
 Բըրին, բրին, պրին - վերք
 Բըրինդար, բրինդար - վիրավոր
 Բիչիմ - պես
 Բիր - ծեռքի փայտ
 Բիրինջի - առաջին
 Բոզ - մոխրագույն
 Բուկ - որկոր
 Բոյա - ներկ
 Բոշ - 1. խղճով, 2. վատ
 Բուտ - ջրաղացի խողովակ, նավ
 Բրինքտիր - վերքեր
 Բուլուկ - խումբ, ունակ
 Բուռճ - աշտարակ

Գ

Գազ - չափման միավոր
 Գազ - փշոտ բույս, անասնակեր,
 վառելիք
 Գազամ - բավականին
 Գազե էրթալ - ցախ հավաքել
 Գազընտ - գանգատ
 Գազի - տե՛ս կազի
 Գալո - արդյոք
 Գախ - ժամանակ
 Գա՛մ, կա՛մ - սանձ
 Գամեր - սանձեր
 Գամի - նավակ
 Գամիլ - սանձել
 Գամչի, գամուչի - նավավար
 Գաշտ - դաշտագրոսանք
 Գապանակ - յափնջի
 Գանս - էակ

Գանստ էնիլ - թասիքի ընկնել
 Գավանակ - փորձանք
 Գավգիր - կաքավ բռնող
 Գավգիլ - արյան մեջ թավալվել
 Գատա - գաթա
 Գըլուկ - ցորենի արտի մեջ աճող
 սև հատիկներով վնասատու
 բույս
 Գինա - նորից
 Գիսկ - այծ
 Գյառ - գետի խոր տեղը
 Գյըխշիլ, գյըխշնալ -
 համարձակվել
 Գյըտելքիր - գողներ
 Գյոռոճելի, գհոճելի - ածուխ
 Գյում, գհւմ, կյում, կհւմ - փորի
 կաշի
 Գուլ, կուլ - լիճ
 Գուլ - ծաղիկ (վարդ)
 Գոմփ - բռնցքի հարված
 Գոշե - անկյուն
 Գոռ - մահմեդականների
 գերեզման
 Գոռտընի - գորտի հագուստ
 Գորա - չափ
 Գորոճվոր - արորը լուծին կապող
 սեպածև շարժական հեղյուս
 Գուլաշչի - մենամարտիկ
 Գուևդ - գնդակ

Դ

Դաբո - թիթեղյա նավթաման
 Դադի, դադո - հայրիկ
 Դազգաճ, դազգյը - սեղան
 Դալ, տալ - դեռ
 Դալալ, տալալ - մուսետիկ

Դալիլըմ տիսնիլ - ճար անել
 Դալղա, տալղա - ալիք
 Դաղըզա - տե՛ս տաղկա
 Դանա - մինչ
 Դայիմ, դայմա, տայիմ - միշտ
 Դան - անգամ
 Դաշմիշ էնիլ - ապշել
 Դանստ մ'ել- մի ձեռք էլ
 Դանստաբըրա - եղբայրացած
 Դավա, դեվա, տավը - ուղտ
 Դավա էնիլ - կռվել, վիճել
 Դավաթ - խնջույք
 Դավաճի - ուղտապան
 Դավի, դավը - 1. գործ, 2. վեճ
 Դավլաթ, դավլըթ - հարստություն
 Դավս - հետք
 Դավուլա կուշի - բախտի թռչուն
 Դանր, դարպ, դըրք - հարված
 Դանրբար - այստեղ-այնտեղ
 Դարգախ, դարկախ - դարպաս
 Դանրման - հարդ
 Դաֆթար, դեֆթար - տեսոր-ցուցակ
 Դեմակ - այսինքն
 Դեմավեր - այն կողմով
 Դեսա - այստեղ
 Դըհա - դեռ
 Դըրընդի - դեման շրջանակի վերևի
 փայտը
 Դըփ - տախտակ
 Դիար - նվեր
 Դիե՛լ փուշդ - փուշդ թո՛ղ,
 հանգստացի՛ր
 Դիկ - աքլոր
 Դիլաբ, դլաբ - պահարան
 Դողրի, տողրու - ուղիղ, ճիշտ,
 շիտակ
 Դիմ - պահ

Դոռ - անգին քար
 Դիրիս - հետո
 Դորսվան - այս անգամ
 Դուբարա - դավաճանություն
 Դուլբին, դուլպինդ, դուլբին,
 դուրբին - դիտակ, դիտափող
 Դուղա, տուղա, տողա - աղոթք
 Դուման, տուման - փոշի
 Դուեն - աշխարհ
 Դուշման - թշնամի
 Դուր, դուր - ուր
 Դուրգար - հյուսն
 Դուց - այդ պատճառով
 Դուֆ - դափ

Ե

Եխսիր - գերի
 Եղվընիկ - աղավմի
 Եմակ, յմակ - ուտելիք, կեր
 Եռու - հեռու
 Երկըթե - երկաթե

Զ

Զաբթիա - ոստիկան
 Զաթի - արդեն
 Զախիրա, զըխիրե - պարեն,
 պաշար
 Զալի - գուցե
 Զալիֆնալ - նիհարել
 Զանգին - հարուստ
 Զաջրան - վնաս
 Զավթին - տե՛ս զաբթիա
 Զավթիլ - զսպել
 Զատն - հեռու
 Զատնանալ - հեռանալ

Զնորար - վնաս
 Զնորգանդ - զարհուրանք
 Զեքնկ - ավազակ
 Զեխիր - թույն
 Զըյա - վնաս
 Զըվըռել - շրջել, պտտվել
 Զիաֆաթ - խնջույք
 Զին - թամբ
 Զղկում - ցավ
 Զուռ - դժվար
 Զիրովալ - բռնի, զոռով

Ե

Էր (այիր) - արատ
 Էթիմ, հեթիմ - որբ
 Էլ - ցեղախումբ
 Էլակ - մորթե անթև բաճկոնակ
 Էլմ - բազմաթիվ
 Էլման - մորից
 Էլմել - դարձյալ
 Էմակ - տե՛ս Եմակ
 Էսակիաս - այսչափ
 Էրադ - օղի
 Էրի, իրի - եկավ
 Էփեջն - բավականին

Ը

Ըխավ - տեսավ
 Ընցկընա, ընցկընա - այսպես
 Ըռաֆ - պատի մեջ փորված
 պահարան
 Ըռեզ, ռեզ - կարգ
 Ըստն - այստեղ
 Ըրիվ-ճըրիվ - խուճապահար

Թ

Թաքուռ - գունդ, բանակ
 Թանգ - առանձին
 Թանդարիք, թետերըք -
 պատրաստություն
 Թանթրանա - դրամածև ոսկեզօծ
 թիթեղ
 Թանժա - նոր
 Թալ- շեղ
 Թանլանոկ - հապճեպ
 Թանլաֆ - հրաման
 Թալաֆ էնիլ - ոչնչացնիլ
 Թալիլ, թալիլ, թըլիլ - ձգել, նետել
 Թանխթըփուշ - գորգ
 Թախսիր - մեղք
 Թախում, թախըմ - 1. ազգականներ,
 2. պատրաստություն
 Թանդդիր - ծպտված
 Թանդլիթ - տեսակ
 Թանդկիլ - վռնդել
 Թանանդար - խոնարհում
 Թամամ - լրիվ
 Թանմբի անիլ - պատվիրել
 Թանմիզ - մաքուր
 Թանյին - օրվա ապրուստ
 Թանջանթ - կահ-կարասի
 Թառքեր - օրինակ
 Թանսլիմ անիլ - հանձնել
 Թանվառա - տապար, կացին
 Թանվըլ չիլնիլ - չխառնվել
 Թանվթըր - տետրակ
 Թանվլա - ախոռ
 Թանվտիլ իլնիլ - ծպտվել
 Թանրանջա, թանրանջ - սանդուղք
 Թանրզ - պես
 Թանրզի - դերձակ
 Թաթխամ-ազատ
 Թանփանգյոզ - միաչքանի

ԹՅՂԵՂ - թճրեհ, տերողորմյա

ԹԵՐՈՒՄ - փետուր, թեփուկ

ԹԵՂՆԻՔ - թեզանիք

ԹԵՌ - մեծ խուրջին

ԹԵՂ ԿՐՄԱ - հեռագիր է տալիս

ԹԵՐԵՆ - փոխարեն

ԹԵՐԸ ԷՆԻՂ - բավականանալ

ԹԵՐՄԱՂ - անտեր

ԹՐՔԱՐԸ - բարեհաջող,

կախարդական

ԹՐՎԱՂԿ - վնաս

ԹՈՂ - փոշի

ԹՈՂ ԽԱՆԻՂ, ԹՈՎ ԽԱՆԻՂ - վրեժ
լուծել

ԹՈՂՁՐ, ԹՈՒՂԱՐ - բնավ, երբեք

ԹՈՍԿԱ ԷՆԻՂ - դադարեցնել, վերջ
տալ

ԹՈՅԱՐ, ԹՈՒՅԱՐ, ԹՅՈՒՅԱՐ -
վաճառական

ԹՈՐՃԱ, ԹՈՒՐՃԱ - թուրքերեն

ԹՈՓՅԻ - թնդանոթածիզ

ԹՈՒ - երբեք

ԹՈՒՂԱ - շուն

ԹՈՒՄՔԱ, ԹՈՒՄՔԱՆ - վարտիք

ԹՈՒՂ - պատառ

ԹՈՒՂԱԽ - թակարդ

ԹՈՒՓ - 1. պնակ

2. թուփ

Ժ

ԺԱԻՐ - թույն

ԺՈՒ - խակ

Ի

Ի - այո

ԻՐԵՂ - լագան, թեշտ, կոնք

ԻԳՅԻՔ - քաջ

ԻՂԱՐԱ, ԽՈՒՐԱ - ապրուստ,
ունեցվածք

ԻՂԻՆ - թույլտվություն

ԻՂԱԽԻ - անպայման

ԻՂԱՎԱ - զրպարտություն

ԻՄԳԱ - դաշինք, պայմանագիր

ԻՄՏԱՄ - օգնություն

ԻՄՏՈՒՆ - իմնսուն

ԻՂԿԻՂ - մայել

ԻՂՄԱՐ ԷՆԻՂ - նշաններով

հասկացնել

ԻՌՈՒ - հեռու

ԻՍԱՆ - մարդ

ԻՍԱՆ ՕՂՈՂ - մարդու որդի

ԻՍԱՔԱՔ ԷՆԻՂ - հաստատել

ԻՎՃՆՃԻ - երրորդ

ԻՐԸ - եկավ

ԻԳԿԻՂ - ձգել, նետել

L

ԼԱ, ԼԵ - բայց

ԼԱՂ - արագ, շտապ

ԼԱԳԻՂ - շտապել

ԼԱԿԼԱԿ - արագիլ

ԼԱՂԸՐ - մականուն

ԼԱՂԻ չՐԿԱ - գործ չունես

ԼԱՅԵՂ - հարմար

ԼԱՆԳԱ - աքացի

ԼԱՍՏԻԿ - սատիկ

ԼԱՎԱ ԷՆԻՂ - աղաչել

ԼԱՄԱԽԻՂ - հանդարտվել,

խաղաղվել

ԼԱՐԱՆ - կանեփե պարան

ԼԱՔԱ - հետք

Լեբ - խորամանկություն,
 ճարպկություն
 Լեբկար - ճարպիկ, խաբեբա
 Լեպ - կախարդված
 Լըկիլ - տաքանալ
 Լըդձբ - սանձ
 Լիզ - եզ գոմեշ
 Լիկ - լիքը
 Լիսեֆ - վերմակ
 Լյոզ - կացին, տապար
 Լոմա-մեղք
 Լուպ - բուռ

Խ

Խա ծի/ծիկ – ինձ հետ
 Խա քյի - քեզ հետ
 Խաբձր տալ - բարկանալ
 Խազուստ - ոտնաման
 Խազալ - եղնիկ
 Խազնա (խզինե) - գանձ,
 գանձարան
 Խալայեղ - աղախին
 Խալանալ, խալի էղնիլ -
 ամայանալ
 Խալեմ - ուրեմն
 Խալիմ - անծանոթ
 Խալխալ - ոտքին կապվող
 ապարանջան
 Խալղ - ուրիշ
 Խախալոզ - անխելք, տխմար
 Խամ - հոգս, մտածունք,
 ակսոսանք
 Խամլ - հագուստ
 Խամլձցընիլ - զգեստավորել
 Խանձդան - ազնվական
 Խանճար - դաշույն

Խաշիմ - անգետ, անտեղյակ
 Խաչմարակալ - աջ ու ծախ
 Խասրաթ - կարոտ
 Խատ - ցորեն
 Խատամ, խըդամ, խուտամ -
 աղախին
 Խատիլ - սատկել
 Խատուկ - սատկած
 Խաբամ - հարամ
 Խաբամիկ - գող
 Խարզա, խորզե - զարմիկ
 Խարիր փարա - քսան կոպեկ
 Խարճ - հարկ
 Խարճիլ - ծախսել
 Խառոր - արոր
 Խելի, խելը(ի) - 1. հարսնառի
 խումբ, 2. հայելի
 Խեյրաթ, խերիաթ, խըյրաթ -
 ողորմություն
 Խետ - հետք
 Խեր - օգուտ
 Խերիաթխանա - բարեգործական
 հաստատություն
 Խըզմաթ, խզմաթ, խուըզմաթ -
 գործ (ծառայություն)
 Խըզմաթքար, խուըզմաթքար -
 ծառա
 Խըլըսիլ - սպառվել
 Խըլըսուն, խըլիսուն - առավոտ
 Խըյալ, խիյալ - միտք,
 մտածունք, կասկած
 Խընդրաջ, խընտրաց - միասին
 Խըռտըպլակ - կիսավեր
 Խըսաբա - հաշիվ
 Խըսաբիլ - հաշվել
 Խըրաբա - ավերակ
 Խըփըսթոց - աղմուկ

Խիյանաթ - չարասիրտ
 Խի՞ս - տեսնո՞ւմ ես
 Խիրաթ - պատիվ
 Խշուր - կտորտանք
 Խո պըխո - ինքներդ իրար մեջ
 Խողքա, խոթա -
 մահմեդականների ուրբաթ
 օրվա կրոնական ժողով
 Խոզե, խոզի, խոզկե - երանի
 Խոլամ - ծառա
 Խոնդքյարի - լիտր
 Խորտ, խուրդտ - ուժեղ
 Խրամենց - միջանկյալ ճաշի
 ժամը՝ կեսօրվա և երեկոյի
 արանքում
 Խու - խոյ
 Խուլձմութին - ծառայություն
 Խումար - թղթախաղ
 Խուտրուկներ - հրեշներ
 Խուրմա - արմավ
 Խուրտիլ - մանրել
 Խուրունդի, խորանթ - խորը, շատ
 խորը

Ծ

Ծանոթմակ - օրորոց
 Ծիծյ - պարան

Կ

Կաբիյաթ - հանցանք
 Կադախ - գավաթ
 Կադր - պատիվ
 Կազ - սագ
 Կազամ - տե՛ս գազամ
 Կազան - պղինձ, կաթսա

Կազը, կազի, կազե - գավառ,
 երկիր, շրջան
 Կազի - կրոնական դատավոր
 Կազինոկ - սրճարան
 Կաթ, կաթ - հարկ
 Կաթըլ - սպանություն
 Կաթնա - գոնե
 Կաժ - թելի կծիկ
 Կալաբալադ, կալաբալըդ -
 աղմուկ
 Կալամ - պատյան
 Կալավ - գեր, պարարտ
 Կալի - դավալում
 Կալիթ - 1. մի կտոր օճառ, 2.
 կաղապար
 Կալոն - նարգիլե, ծխամորճ
 Կալվանալ - գիրանալ
 Կալունը բանկ - ծխամորճի կոթ
 Կակո - հայրիկ
 Կախվը - սրճարան
 Կաժ - տե՛ս գաժ
 Կաժա - թուր
 Կաժի - տե՛ս գաժի
 Կամիշ - եղեգ
 Կամշըլըխ, կամշըղ - եղեգնուտ
 Կայեխ, կայեղ - առագաստանալ
 Կայեղչի - նավաստի
 Կայի - գուցե
 Կան իրը - պտույտ գալ
 Կանդար - չափ
 Կանդրիվ - արորը լուծին
 միացնող փայտե մեծ օղակ
 Կառ, կառ - փուշ
 Կառուլ - մահճակալ
 Կասաֆաթ - մտատանջություն
 Կասաֆաթ էնիլ - մտածել,
 մտատանջվել

Կապ - բերդ
 Կաստ, գաստ, դաստ էնիլ - դիմել,
 հասնել
 Կաստով, կաստըմեն - դիտմամբ
 Կավ - քայլ
 Կավաթ, կուվաթ - ուժ
 Կավի, կավիվ - լեռնային հաստ
 սառույց
 Կավիթ - խորհուրդ
 Կավլ, կավլ - պայման
 Կավուրմա- խորոված
 Կարա - ցամաք
 Կարակոլ - պահակ, հսկիչ
 Կարմաշո փետ - ժկուն փայտ
 Կաֆա - վանդակ
 Կեմ - վստահություն
 Կեստեղ - մեջտեղ
 Կերկեր - հեքիաթ
 Կը աջեբնա - զարմանում է
 Կը խը - տեսնում է
 Կըլըխ - տարագ
 Կըթղի - կղզի
 Կընդընիլ - գտնել
 Կընդիլ - ածիլել
 Կըռշե - ցախ
 Կըռտըտուկ - կտրտված
 Կըսա, քսա - պատմություն
 Կըսա էնիլ - պատմել
 Կըսկըծու բափջիլ - Կսկիծից
 շնչասպառ լինել
 Կ'ըստին - նստում են
 Կըսուր - արատ, թերություն
 Կըտիր, կտիր - ոչխարի հոտ
 Կըրի վերեն - սարի գլուխ
 Կըրմըզ - կարմիր
 Կըրշ, կըրշ - շյուղ, ծեղ

Կիաս - չափ
 Կիտուր - մորեխ
 Կիք - ամուր
 Կղայդուկ - ուտներն երկաթած
 Կղադա - փորձանք
 Կղոխշմազ - անամոթ
 Կղուլա, կուլա - հեշտ
 Կղոչ - խոյ
 Կղոսաբ - ագռավ
 Կղորբաթ - պանդխտություն
 Կղուղում - ուժ, զորություն
 Կղուվաթ, կուվաթ - ուժ
 Կճար - կողմ
 Կոգյով, կոքյով - ընկույզ
 Կոդում, կոտում - ուժ
 Կոճան - ծեռնափայտ
 Կոմիկ - երկայնավիզ դդում
 Կոն - թաղիքից պատրաստված
 քրդական վրան
 Կոնախ - հյուր
 Կոնախ տալ - գիշերը օթեանել
 Կոնախ - շենք
 Կոնխըներ - շենքեր, տներ
 Կորիճկ - պատշգամբ
 Կուլըթիք - փալան
 Կուբ - պաշար, ուտելիք
 Կուբի - տուփ
 Կուբնի - 1. կանացի զգեստ,
 2. հենքը մետաքս, գործվածք,
 բամբակե թելերից հաստ ու
 փայլուն կտոր
 Կուլուբ - աղբյուր
 Կուծ - փակված
 Կումանդար - հրամանատար
 Կուռա - գավաթ
 Կուրբան - զոհ
 Կուրկուր - ցին

ՀԱՂԱՐ - ԱՐԹՈՒՆ

Համարվ - պատճառով

ՀԱՋ - մահմեդականների

սրբավայր

ՀԱՅԵԼԱԶԵՐ, ԻՆՏԵԼԱԶԻՐ -

գարիուրելի

ՀԱՌՈՒՄՈՒՄՈՒՄ - ԿԱՌՆԵ ՎԻՈՒՄԵ զՈՒՄ

ՀԱՍՈՒՍ - գիշերապահ

Հասարակական - ազդեցիկ

Հավա - օդ

Հավար, հավար - օգնություն

Հավգատվա - քենակալ

Հավան - երկրորդ կին

Հավել - բաժնի

ՀԱՅԿԻ - սրահ

Հավսար, հաւսար - պախուրց,
սանձ

Հավուզ - ավագան

Հատեն - այդտեղ

ՀԱՍՏՈՒԼԸ - աշխատելից

Գնորդ - միևնույն

ՀԱՎԻՐԱ - ԲԱՆՈՒ

ՀԱՎԻՐՍԻՄԱՆԻ ՄՈՒՏՈՒՄ - ԲԱՆՏԻ
ՄԵՍՈՒՆ

ဒီပဲနီ - ယုယု

Հեթըմքյիւր - ողբեր

ՀԵԼ - գոլորշի

Հեռճիվ, հիռճիվ, հիրճիվ - առջև

Հեղար - երեկո

Հերան - մեղմ քամի

Հեքըն - բժիշկ

Հետևանք - էական

ទីប្រជុំ - យក្សក្រុង

ՀըԼԻՆ - ԼԻՔՐ

Յընթ, հուենթ - անութ, թեի տակը

Հընտանո - օգնություն

ՖԸՌԸԿԻԼ - ԽՈՐՎԵԼ, ՂԱՅՐԱՆԱԼ

Հըռճըն - առաջին
 Հըստն - այստեղ
 Հըտըն տիր - ի վերջո
 Հըրս - զայրույթ
 Հիւն - խարդախություն
 Հիւըվրիլ - վեր ելնել
 Հինը, հինի - մեջ, այնտեղ
 Հիշար - սթափ, զգոն, աչալուրջ
 Հիշարնալ - արթնանալ, ուշքի գալ
 Հիսան - մարդ
 Հիվը, հիվի - աղաչանք
 Հոդա, հոտա - սենյակ
 Հոդեքյտեր - սենյակների
 Հոթակ - բիրտ, կոշտ
 Հուլե խաղալ - ծիարշավել
 Հուտեր - հրեշներ
 Հո՞ւր - ինչո՞ւ
 Հուրդուց - որտեղից
 Հուքմնթ - 1. կառավարություն, 2.
 ժողովուրդ
 Հուքմըթը մարտիր - պետական
 պաշտոնյաներ

Ձ

Ձի գիրա - ինձ վերաբերող
 Ձիանքթուխս - ծիարշավ
 Ձիքյ - տե՛ս ծիքյ

Ղ

Ղայպե, ղըյպե - խուրջին
 Ղայֆե - սուրճ
 Ղար արավ - վերից վար
 հարծակվեց
 Ղար, ղարդ - հնարագետ
 Ղենջակ - սրբիչ

Ղուդում - ուժ

Ծ

Ծագ, Ծակ - զենք
 Ծագիր, Ծակիր - զենքեր
 Ծախառ - շեղ
 Ծանդի մուշթակ - ալյուր սրբելու
 շոր, կտոր
 Ծամ - բեռի մի աչքը
 Ծան, ջան - վեգ
 Ծանպ - ծախ
 Ծանպըմ տալ - շրջանցել
 Ծանպով - հնարքով
 Ծարիկ, ջարի - գոտի
 Ծըղճըղիլ - ճեղքել
 Ծընար - չինարի
 Ծըվքյեր - թևեր
 Ծըրիվ - խուճապահար
 Ծիվ - թև, բազուկ
 Ծվան, ջըվանի - քուռակ
 Ծուռիկ - յուղի կավե աման

Մ

Մա ծի/ծյի - ձեզ հետ
 Մադա - պատճառ, էություն
 Մազնթ - աճուրդ
 Մազնլ - կացարան, սենյակ
 Մաթ անիլ - շատ գովել
 Մաթիլ - մերսել
 Մալ - ապրանք
 Մալա, մալե - մոլլա
 Մալիլ - ճզմել
 Մալխո - կառավարիչ
 Մալիանզա, մալիանզա անել -
 մտածել, մտատանջվել

Մալուկ-մալուկ - տխուր-տրտում
Մախլուխ, մախլուխաթ -
ժողովուրդ

Մախսուս - դիտմամբ

Մաիր - մահմեդականների պսակ

Մահրըվիլ - պսակվել

Մահքամա - դատ

Մադարա, մուդարա - այր

Մադդեն, մադտեն անիլ - տխրել

Մադտեն արուկ - տրտում

Մամլաքաթ - ուրիշ երկիր

Մայան - կարծես

Մայան-մայան - հաստատ

Մանգանա - մամլիչ

Մաշալա - կեցցե

Մաշկ մազրակե - թոնրում լավաշ
թխելու բարձիկ

Մաչ մի - մեր մեջ

Մառախ - մտահոգություն

Մառախլի լինիլ - մտահոգ լինել

Մասրաֆ - ծախս

Մատ - սանդուղքի աստիճան

Մարիֆաթ - շնորհք

Մարտալ - վահան

Մեզիլ - մտածել

Մեիվան, մեվան - հյուր

Մեյմուն - կապիկ

Մեշա - անտառ

Մերաթ, միրաթ - անտեր

Մըզավոր - մեղավոր

Մըզգավթ - մզկիթ

Մըզեդ, մըզիխ - արմատ

Մըզզիլ - դանդաղել

Մըզղախառ - արմատով,
արմատախառը

Մըզրախ, մզրախ - միզակ

Մըժելիք - զբաղմունք, ժամանց
Մըկա - հիմա

Մըհա - տեսնենք

Մըհար չըտալ - չհամաձայնվել

Մըղար - նկուղ

Մըղդար, մուղխտար, մուղդար,
մուղտար - ժամանակամիջոց

Մըռտըք - գնչու

Մըսաֆըր, մսաֆըր - հյուր

Մըրկիլ - այրել

Մեքա, մեքու, մըքա - մենակ

Մըքյուն - հնար

Մի կըպի - մեզ պետք է, ուզում
ենք

Միդըր, միմդըր - ներքնակ

Մ' ի'նի - մի' արա

Միր - պետություն

Միլիվ, մոհիլվ - 1. կամաց-
կամաց, դանդաղ

2. սպասիր

Մոհըր - կնիք

Մոհլաթ, մոհլեթ - ժամանակ,
միջոց

Մոսթուռա - 1. կտոր

2. ապրանքի նմուշ

Մոսթուռաջի - կտորավաճառ

Մորե - երբեք

Մըչալ - ճար

Մութասըրըֆ - կառավարիչ

Մուխրուցը - հարկավոր

Մուղաթ - զգուշ

Մումդան - մոմակալ

Մուլանա էնիլ - քննել

Մուռտառ - ապականված,
կեղտոտ

Մուտը, մուտի - հպատակ, ծառա
Մքալը - իլիկ

Յալ - տարիք
 Յամ - գնամ
 Յան - կամ
 Յանք - գնանք
 Յարա - վերք
 Յարալու - վիրավոր
 Յափմա կըրմըզ - կեղծ կարմիր
 ներկ
 Յեմ - թռչնի, անասունի կեր
 Յխսիր - գերի
 Յոթ տնայադին - յոթ հարկանի
 Յու - մենակ
 Յուլար - սանձ
 Յուկ - բեռ, հոգս

Նալ - պայտ
 Նալըֆ - կիսամեռ
 Նալուկ - պայտած
 Նակոլ - ավերված
 Նահան, նոհան - այն որ, ահա նա
 Նահլաջանալ - պարտավորվել,
 ճարահատվել
 Նաղըլ - պատմություն
 Նաճրատեղ - որսատեղ
 Նամարդ - տմարդի
 Նամեր - սեռապես անկարող
 Նայար - թշնամի
 Նայիսա - վերջապես
 Նապան - աննկատելի,
 անտեսանելի
 Նաջախ - տապար, կացին

Նավեր - տնավեր, տնաքանդ
 (կոչական)
 Նավընտ - ադամորդի
 Նավթ, նաֆթ - լուցկի
 Նարգիլա - նարգիլե
 Նեճըր, նեճիր, նեջըր, նեջիր - որս
 Նեճըրվան - որսորդ
 Նետ - արշին
 Նըսաֆ - առատածեռնություն
 Նըվըն, նըվին - անկողին
 Նըքյ - լծակ
 Նիաթ - մտադրություն
 Նոբա - հերթապահ
 Նոբադար - հերթապահ,
 պահապան
 Նոպա պահիլ - հերթապահել,
 հսկել

Շալ - թույլ
 Շախ - վառողաման
 Շախիլ - պահել
 Շաղկ - կես, կտոր
 Շամալ, շամալ - շող, լույս
 Շամալ - ապտակ
 Շամառ - ապտակ
 Շամի - որակյալ կտավ
 Շաշ - գլխի սպիտակ փաթեղ
 Շաշ/շաշմիշ իլնիլ - ապշել
 Շանափիլք - ճառագայթ
 Շավա - փայլ, շող, ցուք
 Շատ հինը գալը - շատ է խնդրում
 Շարթ, շարտ - պայման, գրագ
 Շարիաթ - դատ
 Շենլըզ, շենլըկ - շեն, բնակավայր
 Շըմըկ, շըմըք - հողաթափ

Շըմոհիլ - զինադուլ հայտարարել
 Շըշման - գիրուկ
 Շըռադ - հմուտ, ճարպիկ
 Շըվ - ճյուղ
 Շըրիտ - պարան
 Շըքը - կասկածով
 Շըֆա, շուրֆա - կասկած
 Շիշակ, շուշակ - նոր ծնող ոչխար
 Շիրաթ - խրատ, պատվեր
 Շիրիգյ - ընկեր
 Շխար - աղքատ
 Շոխիկլալ - խոսել, խոսակցել
 Շորան, շորանք - գոլորշի
 Շուրտ - եզր
 Շուքր - փառք

Ո

Ոջ - օգուտ
 Որ նիաթ էնա, օր - մտադիր է, որ

Չ

Չադըր - վրան
 Չալբաճա - պատուհան
 Չալըմ - պարծենկոտություն
 Չալիլ - նվագել
 Չալկի, չանկի - նվագող
 Չալըճի, չալըճը, չալըճի -
 նվագածու
 Չայիր - մարգագետին
 Չանախ - կավե պնակ
 Չանգըլա - կեռ (գոյական)
 Չանթա - կտավե տոպրակ
 Չանք - չափ
 Չավրա, չավրա - քող, թաշկինակ
 Չար - բնավ, երբեք

Չարխաջի - ճարպիկ
 Չարխի - հինգամոց (դրամ)
 Չափալա - ապտակ
 Չափալամիշ լինիլ - չարչարվել
 Չեշիտ - տեսակ
 Չեփկեն - տղամարդու
 վերնագգեստ
 Չը ավտա - չի հավատում
 Չը գյըխշցավ - չհամարձակվեց
 Չը կադվը - յուլա չի գնում
 Չըլա - քառասունք
 Չըխտ, չըխտմ - արդեն
 Չըպա - չեմ ուզում
 Չըպըղճի, չուպուխճի - չիբուխը
 լցնող և վառող սպասավոր
 Չըվի - մեխ
 Չու - ծառագուրկ, ամայի
 Չուլա - գեղջկական բաղնիք
 Չուլախ - մերկ, անմազ
 Չուլխընալ - մերկանալ
 Չողչիկ - կախօրրան, ճոճք
 Չորս պուլուր, չորս պուլուր, չորս
 բուլուր - չորս բուլոր, չորս
 կողմ
 Չրադ - ծառայող
 Չիլախ - մերկ

Պ

Պազըրկան - տե՛ս բազըրկան
 Պազպանտ - ապարանջան
 Պաթմիշ իլնիլ - անհետանալ
 Պաժ - հասակ
 Պաժվել - բաժանվել
 Պալա - տե՛ս բալե
 Պալդաճի, պալթաճի - կացնահատ
 Պալթա, պալթե - կացին

Պալիլ - ճար
 Պալու, բալու - հայտնի
 Պալու-պեշ - հետ-առաջ
 Պախշիշ - նվեր, պարգև
 Պաղ կը տընը - դարան մտնել
 Պաղկըվել - թաքցնել
 Պայա, պայա էլնիլ - 1. ծիուց
 իջնել, 2. իջևանել
 Պաշլայել - սկսել
 Պաշխա - ուրիշ
 Պատըլավ, բաղըլավ - քանդվեց
 Պատըծեր - կտուրի այն մասը,
 որը ծգվում է պատի վրա
 Պատռուն - ճեղք
 Պարտաստոկ - աղախին
 Պեժ - տե՛ս բեհ
 Պեհպահր, պեպահր - անբաժին,
 անմաս (թողնել)
 Պեճ - ծայր
 Պըկյեր չի գա - օգտակար չէ
 Պըղինձ - կաթսա
 Պընճտա - 1. գութանի հաստ
 շղթա, 2. հաստ թել
 Պընենավե - տե՛ս բընենավե
 Պընպարաք իլնը - բարի վայելում
 (մաղթանք)
 Պըշքել - ուշադիր նայել, դիտել
 Պըստահ - համարձակ
 Պըրիշակ - ավեր
 Պիչիմ - պես
 Պիր - բիր, փայտե գավազան
 Պիրոզ իլնը - շնորհավոր լինի
 Պոլոտ - պոչատ
 Պոճիկ - շեքամիջի նեղ մասը
 Պոռ - մանր փայտ
 Պոռվալ, պուռվալ - բուրվառ

Պոնավոր - բանտարկյալ
 Պուք - փոթորիկ

Ջ

Զաւաբդար - անասնավաճառ
 Զաղդե - ճանապարհ, պողոտա
 Զամբազ - խաբեբա, ճարպիկ,
 ավազակ
 Զանավար - վայրի կենդանի
 Զանդակ - մարմին
 Զառ իտու կանչիլ - մուսետիկի
 միջոցով տարածել
 Զառա, ջառի - աղախին
 Զառբել, ջառբել, ջըռբել - փորձել
 Զեյիըրան - եղնիկ
 Զըլեր - հագուստ
 Զըհաբ - պատասխան
 Զըհել - երիտասարդ
 Զըղարա - սիգարետ
 Զընս - ցեղ
 Զըրա, ջիրա - բաժին, օրապարեն
 Զիեզ - օժիտ
 Զյըն (ջին) - ոգի
 Զոն - գորշ
 Զոջանալ - մեծանալ
 Զիրով, ջորով - հազիվ
 Զուլ - զգեստ, հագուստ

Ռ

Ռազիլ անիլ - խայտառակել
 Ռահաթ, ռըհաթ, ռհաթ - հանգիստ
 Ռալա - հպատակ
 Ռաստ գալ - հանդիպել
 Ռաստին - ճիշտ, ճշմարիտ

Ռըկիլ – տե՛ս հըռըկիլ
 Ռըկուն – ի հեճուկս
 Ռըհաթիլ, ռհաթիլ – հանգստանալ
 Ռըմ, ըռըմ – նիզակ
 Ռըմդար – կախարդ, գուշակ
 Ռըսըմ – դիմանկար
 Ռըսպիք – ծերունիներ
 Ռուգյ, ռուքյ – անկյուն

Ս

Սաբաթ, սապիս – պատճառ
 Սաբաթ, սապաթ – մեծ սունդուկ
 Սաբկա – իբրև թե
 Սադաղեն, սատաղեն – շնորհիվ
 Սալ – տափակ քար
 Սալախ, սալըխ, սալըղ, սալուխա
 – լուր, տեղեկություն
 Սալախ առնիլ – լուր ստանալ
 Սախա – կլոր տաշտ
 Սափաթ – ժամ, պահ
 Սայա – շնորհիվ
 Սայիս – ծիապան
 Սանաթ – մուրհակ
 Սանիաթ, սանաթ – արհեստ
 Սանդուխ, սանդուխ, սանտոդ –
 արկղ, սնդուկ
 Սանթանաթ – պերճանք,
 շքեղություն
 Սանջուխ քյեշիլ – վզին կապ դնել
 Ս՝ առի՞ր – չե՞ս առնի
 Սա՛վ – երամ
 Սավա – կաթնասուն
 Սավտալու – սիրահարված
 Սատաղ – սեր
 Սարա – պալատ

Սարդար, սարդըր – դառն ճակատ
 Սարեկ – կաշվե կտոր, որով
 կապում են ամանների,
 պուլիկների բերանը
 Սարեկիլ – կտորով, կաշվով
 փակել
 Սարխոշնալ, շարխոշնալ –
 հարբել, գինովնալ
 Սարխոշի էնիլ – շնորհավորել
 Սարսըփել – մաքրել
 Սարսուփ, սերսուփ – մաքուր
 Սաքլյաճ, սաքսաճ – ութսուն
 Ս՝ գլիտի՞ – չգիտե՞ս
 Սեհրի, սեյրի, սիհըրի –
 կախարդված
 Սեյր – զրոսանք, տեսարան
 Սերըբանդ, սերըպանդ – կախարդ
 Սեֆիլ – խեղճ, թշվառ
 Ս՝ էնի՞ր – չե՞ս դարձնի
 Սըբր էնիլ – ծանծրանալ
 Սըլամաթ – ապահովություն
 Սըհաթ խոշ – փառք քեզ
 Սընոռ – սահման
 Սը՝ պանա – չե՞ս բացի
 Սըջադա – գորգ
 Սըռ – ցուրտ, գաղտնիք
 Սըվթա – առաջին
 Սըրա – հերթ
 Սըքտըր տալ – վճնդել, հալածել
 Սիլա, սիլախ – զենք
 Սիլաջը – ճանապարհորդ
 Սիլեք – զենքեր
 Սիճա – մետաղյա սկավառակ
 Սոլ – կոշիկ
 Սուլաթ, սուլաթ – դժվարանցանելի
 տեղ

Սոյ - ցեղ

Սոպա - վառարան

Սոտ - փայտե ձող

Սորա - հետո

Սուջ - հանցանք

Սիւս - զարդարանք, պչրանք

Սուրիաթ - դեմք, դիմանկար

Վ

Վաթսուն փարձ - 12 կոպեկ

Վաղտա ընիլ (վատա էնել) -

ուխտել

Վանիցխերութին -

վանահայրություն

Վառան, վարան - վրան

Վասիաթ, վոսիյաթ, վոսյաթ -

կտակ

Վարաններ - վրաններ

Վարիաթ - հարստություն

Վարուց - ճիպոտ

Վերգի, վերկի - պետական տուրք,

հարկ

Վերվակ - վերնագգեստ

Վերվերը - անմարդաբնակ

Վերու - վայրի

Վըրե՞, վրե՞ - ինչո՞ւ

Վիրա - շարունակ

Վոդան - ուխտ

Վոլի - փաշա

Վոդյաթ - փորձանք

Վոջ - օգուտ

Վուզիր - վեզիր

Վուըշիկ - տե՛ս ուըշիկ

Վուըսկը - ոսկի

Վուըսկուր - ոսկոր

S

Տաբանդա - հարկ

Տաժի - որսի շուն

Տալա - բախտ

Տալալ - տե՛ս դալալ

Տաղկա, տաղըգա - բոպե

Տամուր - խարիսխ

Տանյամիշ տալ - համբերել

Տայիմ - միշտ

Տանկավ կընգը - ստիպված

Տապ - ընկավորություն

Տաս փարձ - 2 կոպեկ

Տաստուր - հրաման,

թույլտվություն

Տավա, տավը - ուղտ

Տարգանվանչի - դռնապան

Տարգ - տեսակ, ձև

Տարվընիկ - մեկ տարեկան

Տարք - նեղություն

Տեղեզ - մեղու

Տեղզտեղ - տեղնուտեղը

Տեմակ - այսինքն

Տերօխնի - երեցկին

Տըլոտ - ցեխոտ

Տըլուզ - փոքր փարչ

Տըկել - հնչել

Տըղոզ - հղի

Տընակուլ - տնավեր

Տ'ըստի - պիտի նստի

Տիլ - ցեխ

Տ'իյամ - պիտի գնամ

Տիր - անգամ

Տիր'մ էլ - մի անգամ էլ

Տլխավտա - չիմացությամբ

Տողա - տե՛ս դուղա
Տրամ - փող
Տուրիկ - հովվի մախաղ՝ տոպրակ
Տուրքին - տե՛ս դուլբին

Յ

Յըռացավ - փորացավ

Ու

Ուըշիկ - կամացուկ
Ուըրցեղեն օլարանգ - արական
սեռի ներկայացուցիչ
Ումբըր, ումր - կյանք
Ումուտ - հույս
Ուռց - նարոտ, նուրծ

Փ

Փալա - բանվոր
Փակախ, փարգախ, փարգյախ -
ախոռ
Փակտուն - սողնակափոս,
սողնակակալ
Փանճարե, փանջարա, փենճերե -
պատուհան, լուսամուտ
Փանջ - կնիք
Փառ - փետուր
Փառու - նվեր
Փառու էնիլ - վարձատրել
Փարա չանել - չօգնել
Փարդա - վարագույր
Փարխաճ - պղնձյա ջրաման
Փարման - հրաման
Փափ - թաթ
Փեզգյիր - սրբիչ

Փեթակ, փեթաքյ - ամբար
Փելըմ - մի որոշ ժամանակ
Փելիլ - փայլել
Փեշե (փեշակ) - արհեստ
Փըշուրըմ - մի քիչ
Փըրտուճ - պատառ
Փողպատ - օծիք
Փոշմնիլ, փոշպընիլ - զղջալ
Փոսթ, փուսթ - մորթի
Փուկ - կաշվե փոկ
Փուղան - փողոց

Ք

Քահել - ազնվացեղ ծի, նժույգ
Քաղալակ - մեծ կողով
Քանալ - արժեք
Քանունա - հունվար
Քանչալ - ճաղատ
Քանափուլ - կաշառք
Քանափուլչի - կաշառակեր
Քանխեր - մորական պապ
Քասա - ափսե
Քասար - կարոտ
Քավ - 1. փրփուր, 2.
արյունահոսությունը կանխող
դեղամիջոց
Քարանաթ - շնորհք
Քաֆըր, քյաֆըր - անհավատ
Քաֆիկ, քյաֆիկը - թաշկինակ
Քըքըրըռփիկ - մողեսի մեծ տեսակ
Քըռա - քարքարոտ տեղ
Քըսա էնիլ - պատմել
Քըրգախ շինիլ - ասեղնագործել
Քըֆշ չանիլ - չերևալ
Քյար ընգան - համաձայնվեցին
Քյեթր - շեղ

Բյեղվուքյ - կեղև
 Բյեշ - թեք
 Բյըբրիթ - կանեփի ցողուն
 Բյըլս - կիր
 Բյըլֆըթ - ընտանիք
 Բյըրա էրած - վարձած
 Բյըրբու - վշտից
 Բյըֆա - քվե
 Բյոմուռ - ածուխ
 Բոլ - անեղջյուր
 Բոլիւ՛մ - մի կույտ
 Բոմ - խումբ
 Բոման - հավաքուն
 Բոշ - որձ այծ
 Բոփակ - շուն
 Բոֆր - տե՛ս քաֆըր
 Բոււնճ, քոււնճ - անկյուն

Օ

Օլախ - ջորի
 Օլդան - էություն
 Օլուխ-չոջուխ - ընտանիք
 Օխլամա ենիլ - խուզարկել
 Օղուն - ջրաղացի ծագար
 Օյինբազություն - խաղ
 Օյմիշ չըգա - համապատասխան
 չէ
 Օռոսպը, օռոսպի - անբարոյական

Օսյաթ - տե՛ս վասիաթ
 Օրթա - մեջտեղ

Ֆ

Ֆալազ, ֆալաք - բախտ
 Ֆախիր-ֆուխարա - աղքատներ
 Ֆահմիլ - կռահել
 Ֆայդա - օգուտ
 Ֆանանաթիլ - խելքով
 Ֆարազա, ֆարգա - ասենք թե,
 ենթադրենք
 Ֆեհմա - հասկացող
 Ֆեքը, ֆեքյի - պտուղ
 Ֆըլան - այսինչ
 Ֆըղկարա, ֆուկարա, ֆուդարա -
 աղքատ, խեղճ
 Ֆընճան - գավաթ
 Ֆըռթոնա, ֆըռթունա - փոթորիկ
 Ֆըտրա - հացահատիկի չափման
 միավոր
 Ֆիդա - տնկի, նորատունկ ծառ
 Ֆիլ - փիղ
 Ֆինոկ - ֆես
 Ֆիսթան - շրջազգեստ
 Ֆշանգլըխ - պատրոնդաշ